

Nelabvēlīgie apstākļi spiedīs mainīties

Šī gada nelabvēlīgie laika apstākļi – lietavas – ne tikai ir samazinājuši iegūstamās ražas apjomu un tās kvalitāti, bet arī raisa bažas par lauksaimnieku spēju izpildīt visas saistības un vienlaikus liek uzdot jautājums par meliorācijas sistēmām

Teksts **Māris Ķirsons**
Foto **Ilmārs Znotiņš**,
Valsts prezidenta kanceleja

Tādi atzinumi skanēja pēc Valsts prezidenta Edgara Rinkēviča tikšanās ar lauksaimnieku organizāciju – Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomes, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas, Latvijas Zemnieku federācijas, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas un Zemnieku saeimas – vadītājiem. Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes priekšsēdētājs Guntis Gūtmanis norādīja, ka Valsts prezidents par situāciju lauksaimniecībā informāciju ieguvis ne tikai no masu medijiem, bet pats bija aizbraucis apskatīties un aprunāties ar zemniekiem, un iespējams, ka tieši tāpēc amatpersonām – ministriem, iestāžu vadītājiem – būtu lietderīgi tieši tāpat rīkoties, tādējādi iegūstot informāciju par to, ko vajadzētu vai, tieši otrādi, nevajadzētu darīt.

“Pārrunājām visu, kas saistās ar nākamā ES daudzgadu budžetu un kopējo lauksaimniecības politiku, kā arī visus jautājumus, kas skar lauksaimniecību, tostarp arī topošo 2026. gada valsts bu-

džeta projektu, birokrātijas mazināšanu, dažādu iestāžu atskaišu prasīšanu, kontrolēšanu,” uz pārrunājamo tēmu klāstu norādīja G. Gūtmanis. Viņš atzīst, ka situācija lauksaimniekiem ir sarežģīta un nebūt nevar izslēgt kādu saimniecību darbības izbeigšanu, taču vienlaikus zemniekiem ir iespēja izmantot *Altum* atbalsta instrumentus. “Tas ir stereotips, ka zemnieki visu laiku prasa no valsts budžeta, jo šķiet, ka pēdējo reizi 2017. gadā no Latvijas valsts maka sniegta palīdzība lauksaimniekiem. Lauksaimnieku skatījumā ir jāvērtē Eiropas Komisijā par iespējām izmantot Krīzes fonda līdzekļus, ko Zemkopības ministrija jau izdarījusi,” norāda G. Gūtmanis. Viņš atzīst, ka jāņem vērā fakts – ne visi lauksaimnieki izmanto apdrošināšanu (daļa paši veikuši uzkrājumus (izveidojuši drošības spilvenu) nebaltām dienām), turklāt tur, kur saimnieki rūpējušies par meliorācijas sistēmām, lietavu kaitējums ir mazāks.

Zaudējumus zinās rudenī

“Lietavas nav beigušās, bet pēc aplēsēm (LAD dati uz 30.07.) lauksaimnieku zaudējumi jau ir ap 92 milj. eiro, taču reālos zaudējumus apmērus varēsīm aprēķināt tikai oktobra vidū, pēc ražas novākšanas un nākamā gada ziemāju sējas beigām. Tie, visticamāk, būs mērāmi simtos miljonu

eiro,” kopējo ainu raksturo Zemnieku saeimas valdes priekšsēdētāja vietniece Maira Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa savu sacīto pamato ar to, ka ražas novākšana nav pabeigta, jo Kurzemē un Zemgalē nokulti ap 30% platību, bet pārējā Latvijas teritorijā – pat zem 20%.

“Ražas kvalitāte zema, sadīguši rapši un vietām kvieši un rudzi. Lielākoties novāktais ir lopbarības kvalitātē, un arī diemžēl biržas cenas ir nelabvēlīgas – vienā no zemākajiem punktiem pēdējo gadu laikā, kas daudzu lauksaimnieku situāciju padara vēl sarežģītāku,” skaidro M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa norāda, ka teorētiski tuvākajā laikā vajadzētu beigties rapša sējai, bet diemžēl tā sēja daudzviet praktiski nav uzsākta. “Līdz ar to šobrīd neiesētais ietekmēs nākamā gada ienākumus, bet Latvijā ziemāju kultūraugiem (rapsis, kvieši un rudzi) ir stabili augstāka ražība,” uzsver M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa norāda, ka iepriecinošas ziņas nav arī no citiem lauksaimniecības sektoriem. “Latgalē un Austrumvidzemē nav pietiekami sagādāta lopbarība. Dārzenų sektors signalizē, ka ražas kritums ir 20–40% un būs ielas problēmas ar uzglabāšanu,” tā M. Dzelzkalēja-Burmistre.

Piedāvājumu grozs

Lai lauksaimnieki varētu sekmīgi pārvarēt esošo situāciju, Zemnieku saeima